

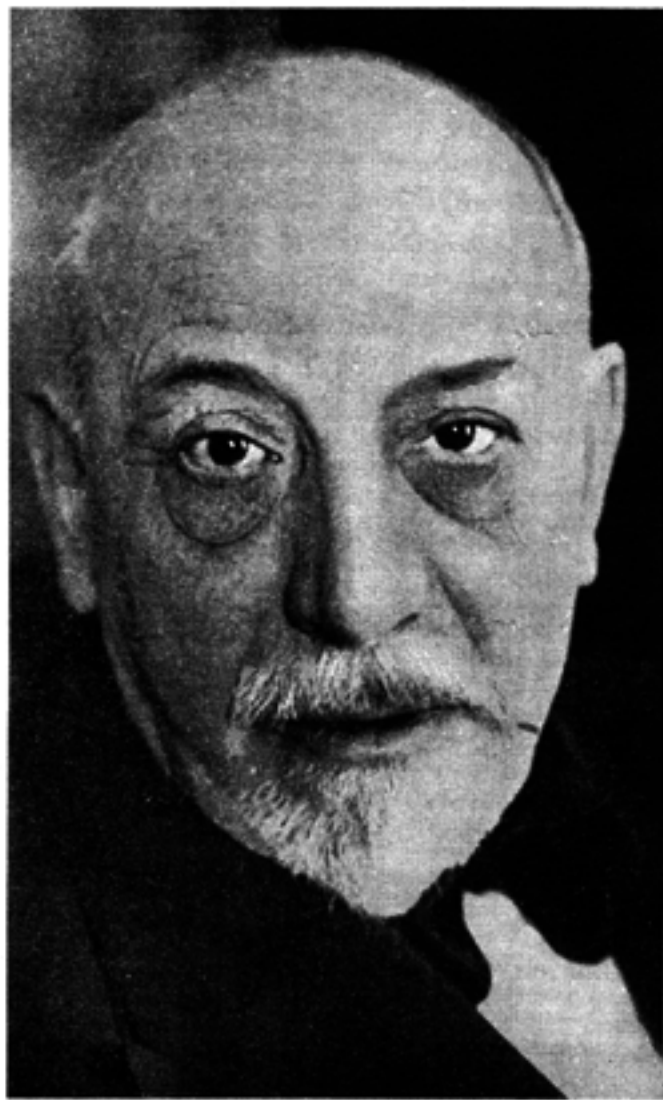
ΠΙΡΑΝΤΕΛΛΟ

Τὸ κελμένο ποῦ ἀκολουθεῖ αὐτὸ τὸ σημεῖωμα δὲν δημοσιεῖται γιὰ νὰ ἀμφισβητήσει τὴ σημασία τοῦ Πιραντέλλο σὰ συγγραφεῖα (αὐτὴ ἔχει καταχωρηθεῖ πιά στὴν ἱστορία τοῦ θεάτρου), ὅπως ὅποτε ὅμως δημοσιεῖται γιὰ νὰ ὑπενθυμίσει ἄλλη μιὰ φορά τὸ μέγεθος τῆς εὐθύνης τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου μέσα στὸν κοινωνικὸ χῶρο.

Ὅταν ὁ Πιραντέλλο, διάσημος πιά καὶ γνωστός σ' ὅλο τὸν κόσμο ἀπ' τὰ θεατρικὰ του ἔργα, τέντωνε τὸ δεξὶ του χέρι μπροστὰ στὸν ἀρλεκίνο τοῦ φασισμού, τὸν Μουσολίνι, ἄλλοι συναδελφοί του ὑποχρεῖονταν στὴ σιωπῆ, ἔπαιρναν τὸν δρόμο τῆς αὐτοεξορίας, σάπιζαν στὲς φυλακὲς καὶ γιὰ τὴν πατρίδα του ἄρχιζε μιὰ περιόδος ποῦ θὰ τελειωνε σὲ τραγικὴ ἤττα καὶ κοινωνικὴ ἐξαθλίωση.

Τὴν ἴδια στιγμή στὴ Γερμανία οἱ ναζὶ πυρπολοῦσαν βιβλιοθήκες, ἔκλειναν θεάτρα, ἔχτιζαν στρατόπεδα συγκέντρωσης συνέχιζαν τὴν γενοκτονία τῶν Ἑβραίων- Ὁ Μπέρτολτ Μπρέχτ, Ὁ Τόμας Μάν, ὁ Ρόμπερτ Μοζιλ κ.α. ἐγκατέλειπαν τὴ Γερμανία κι ἄρχιζαν τὸν ἀντιφασιστικὸ τους ἀγῶνα αὐτοεξδριστοί.

Σὲ λίγο ὁ Τοβιάτς θ' αὐτοκτονοῦσε στὴ Βραζιλία. Τὴ στιγμή ποῦ ὁ Πιρα-

ντέλλο ὕμνοῦσε τὸν Ντοῦτσε, ἡ Ἰταλία ἐφοδίαζε τὸν φασίστα Φράνκο με ἀεροπλάνα, πυρομαχικὰ καὶ στρατευματα ποὺ θάπνιγαν ὕστερα ἀπὸ τρεῖς χρόνια δραματικῶν ἀγῶνων τῆ δημοκρατία στὸ αἶμα.

Καθένας εἶναι υπεθθυνος γιὰ τὲς πράξεις του. Κανένας Μουσολίνι δὲν μποροῦσε νὰ ὑποχρεῶσει τὸν διάσημο Πιραντέλλο, ἕνα Νόμπελ, νὰ τὸν ὕμνησει· αὐτὸς τὸ κάνε. Τὸ ὄπλο ποὺ κρατοῦσε καὶ ποὺ ἦταν τὸ ταλέντο καὶ τὰ γραφὰ του τὸ ἔστρεψε ἐναντία στὸν λαὸ του.

Ὁ καλλιτέχνης - δημιουργὸς δὲν εἶναι ἕνα ἀπλὸ κοινωνικὸ κῦτταρο, εἶναι ἕνας υπεθθυνος κοινωνικὸς λειτουργὸς, ὥσως ἀπ' τοῦς πρῶτοῦς υπεθθυνους. Τὸ ἴδιο καὶ τὸ ἔργο τέχνης εἶναι μιὰ υπεθθυνη κοινωνικὴ πράξη. Ἀπὸ τῆ στιγμῆ ποὺ μιὰ προσωπικὴ ἐργασία, ὅπως εἶναι τὸ πνευματικὸ ἔργο, ἐκτεθεῖ στὴν κοινὴ κρίση τότε χάνει τὸν προσωπικὸ του χαρακτῆρα καὶ ἀποκτᾶει τῆ σημασία κοινωνικοῦ γεγονότος. Πέρα ἀπὸ τὴν ἀπήχηση, τῆ δύναμη ἢ τὲς δυνατοῦτες ἐνὸς δημιουργήματος, ἡ τέχνη πάντα εἶχε καὶ θὰ ἔχει τὴν βαρῦτητα τοῦ συλλογικοῦ, ποτὲ τοῦ ἀτομικοῦ. Ἔχει δύναμη, ἐπιβολὴ δηλ. εἶναι κι αὐτὴ μιὰ μορφή ἐξουσίας - μπορεῖ νὰ ἐπιρεάσει. (Κι ἂν ἀκδη δὲν ἔχει τὴν δυνατοῦτητα νὰ ἀλλάξει ἄμεσα τὴν ἀντικειμενικὴ πραγματικότητα, ἀλλάζοντας τὴν ὑποκειμενικὴ διάθεση

τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ με τὴν σειρά του δράσθην ἀντικειμενικὴ πραγματικότητα, δηλ. τὴν ἀλλάζει).

Ὁ λαὸς πιστεῖει στοῦς πνευματικὸς του ἡγέτες, τοῦς ἀκολουθεῖ καὶ σὲ κάποιες κρίσιμες στιγμῆς ζητᾶει ἀπὸ τῆ στάση τοῦς καὶ τῆ φωνῆ τοῦς τὸ στήριγμα ἐκεῖνο ποὺ θὰ διατηρήσει κάποιο φῶς μέσα στὸ σκοτάδι. Συχνὰ - πολὺ συχνὰ τὸν προδίδουν κι αὐτοὶ ὅπως κι οἱ πολιτικοὶ ἡγέτες.

Σκεφτόμαστε τώρα τὴν ὁδὸν καὶ τὴν ἀπογοήτευση τοῦ Ἰταλικοῦ λαοῦ ὅταν ἔβλεπε νὰ παρνεῖ μέρος σὲ κελνὴ τὴν αἱματηρὴ ὁπερῆτα τοῦ Μουσολινικοῦ φασισμού κι ὁ Πιραντέλλο, ὁ σημαντικώτερος συγγραφέας τοῦ.

Διαβᾶστε προσεκτικὰ τὸ λόγιο του. Εἶναι βλακώδης, γελοῖος, κοθφιος, ἀτάλαντος, πομπώδης λές κι ἔχει ἐκφωνηθεῖ ἀπὸ κανένα πανικὸβλητο κοινοτάρχη. Ποῦ εἶναι ὁ ἀστραφτερός λόγος τοῦ Πιραντέλλο; Μὰ εἶναι γνωστός: Ὁ φασισμὸς δὲν δημιουργεῖ Τέχνη, σκοτῶνει τὴν Τέχνη.

Στὸν καθημερινὸ τύπο διαβάσαμε πῶς πρὸκειται μέσα στὴ χειμερινὴ σαιζὸν ν' ἀνεβουν δυὸ ἔργα τοῦ Πιραντέλλο σὲ ἀθηναϊκὲς σκηνές. Δὲν τὸ ἀμφισβητοῦμε: κάτω ἀπὸ ὀρισμένα κριτήρια εἶναι καλὸς συγγραφέας.